

การใช้แบบประเมินทักษะดนตรี

คำนำ

วิทยาลัยการดนตรีตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้ เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการจัดระบบองค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์หรือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคล และความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานมาบันทึกในรูปแบบของเอกสาร เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ และพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ คู่มือการจัดการจัดการความรู้เรื่อง “การใช้แบบประเมินทักษะดนตรี” เล่มนี้ จึงจัดทำขึ้นจากการระดมความคิด โดยบุคลากรวิทยาลัยการดนตรี ที่ทำการสอนในรายวิชาทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีต่างๆ โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กำหนดประเด็นของเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลของรายวิชา เพื่อให้มีแนวทางในวัดและประเมินผลไปในทิศทางเดียวกัน

คณะผู้จัดทำเล็งเห็นว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรของวิทยาลัยการดนตรีและผู้สนใจ สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ดี ในการดำเนินการวัดและประเมินผลทักษะดนตรีของวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาต่อไป

คณะผู้จัดทำ

การวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติดนตรี วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1. หลักการและเหตุผล

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรกคือการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดบันทึก แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน การวัดและประเมินผลกับการสอนจึงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดการเรียนการสอนก็ขาดประสิทธิภาพ การประเมินระหว่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นการวัดและประเมินผลเพื่อการพัฒนา (FORMATIVE ASSESSMENT) ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน เป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่น หรือสิ่ง ที่ต้องปรับปรุง จึงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาในการเก็บข้อมูล ผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การซักถามการระดมความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อสรุปของประเด็นที่กำหนด การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การให้เพื่อนประเมินเพื่อน และการใช้เกณฑ์การให้คะแนน (RUBRICS) สิ่งสำคัญที่สุดในการประเมินเพื่อพัฒนา คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะคำแนะนำที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้การเรียนรู้มีการพัฒนา

จุดมุ่งหมายประการที่สอง คือ การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้(SUMMATIVE ASSESSMENT) ซึ่งมีหลายระดับ เช่น เรียนจบหน่วยการเรียนรู้ จบรายวิชาเพื่อตัดสินให้คะแนน หรือให้ระดับผลการเรียน ให้การรับรองความรู้ความสามารถของผู้เรียนว่าผ่านรายวิชาหรือไม่ ควรได้รับการเลื่อนชั้นหรือไม่ หรือสามารถจบหลักสูตรหรือไม่ ในการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนที่ดีต้องให้โอกาสผู้เรียนแสดงความรู้ความสามารถด้วยวิธีการที่หลากหลายและพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานของเกณฑ์ผลการปฏิบัติมากกว่าใช้เปรียบเทียบระหว่างผู้เรียน

รายวิชาทักษะการปฏิบัติดนตรี เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเครื่องดนตรี และมีการจัดการเรียนการสอนเป็นลักษณะเรียนเดี่ยว สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ จะมุ่งเน้นไปที่เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า ดังนั้นสาระการเรียนรู้ของแต่ละเครื่องมือโดยภาพรวมจะประกอบไปด้วย เทคนิคการหายใจ ท่าทางในการปฏิบัติ การวางรูปปากขณะเป่า คุณภาพของเสียง และเทคนิคต่างๆ ในการบรรเลง ซึ่งองค์ประกอบสาระการเรียนรู้รายวิชาทักษะการปฏิบัติดนตรีนี้เป็นเพียงกรอบในการเรียน ผู้สอนยังต้องพิจารณาถึงพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีเทคนิคของการปฏิบัติเครื่องดนตรีมากน้อยเพียงใด เพื่อที่จะทำการสอนให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีได้

ด้วยเหตุนี้ เพื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี วิทยาลัยการดนตรีจึงได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลทักษะดนตรีให้เป็นรูปธรรม โดยโครงสร้างของเครื่องมือที่

สร้างขึ้นนี้ จัดทำขึ้นจากการระดมความคิด วิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี ของบุคลากร
วิทยาลัยการดนตรี

2. จุดประสงค์ของการวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติดนตรี

2.1 เพื่อวัดและประเมินผลความสามารถของทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี

2.2 เพื่อให้ได้ข้อมูลผลการประเมินความสามารถของทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี

3. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี

4. โครงสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี

เครื่องมือการวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี มีรายละเอียดของเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและ
ประเมินผลของรายวิชา สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ซึ่งในแต่ละด้านมีองค์ประกอบย่อยดังนี้

4.1 ด้านเสียง (Tone)

4.1.1 คุณภาพของเสียง (Tone Quality)

4.1.2 ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation)

4.2 ด้านเทคนิค (Technique)

4.2.1 การปฏิบัติลักษณะของเสียง (Articulation)

4.2.2 ความถูกต้องของลักษณะจังหวะ (Rhythmic Accuracy)

4.2.3 ความถูกต้องของการใช้เทคนิคเฉพาะเครื่อง*

4.3 ภูมิทางดนตรี (Musicianship)

4.3.1 การตีความบทเพลง (Interpretation)

4.3.2 อัตราความเร็ว (Tempo)

4.3.3 ความถูกต้องของทำนองเพลง (Melodic Accuracy)

4.3.4 การสื่อสารทางดนตรี (Expression)

4.3.5 ความถูกต้องของระดับความดัง-เบา (Dynamic Accuracy)

เมื่อได้รายละเอียดของเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล จึงนำไปสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปกร
(Scoring Rubric) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้กำหนดแนวทางในการให้คะแนนที่บรรยายถึงระดับความสามารถในการ
ปฏิบัติของผู้ถูกประเมิน เกณฑ์การให้คะแนนนี้มีลักษณะที่ละเอียดจึงเหมาะกับการประเมินทักษะการปฏิบัติเครื่อง
ดนตรีที่มีรายละเอียดค่อนข้างมาก ซึ่งคะแนนจากรูปกรนี้ช่วยแก้ไขการประเมินทักษะซึ่งมีลักษณะค่อนข้างเป็นอัตนัย
(Subjectivity) ได้ ซึ่งข้อดีของเกณฑ์นี้เป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ และกำกับตนเองของผู้เรียน ตลอดจนทำให้
ผู้เรียนทราบขอบเขตของสิ่งที่ผู้สอนจะประเมินทั้งการประเมินกระบวนการปฏิบัติงาน สะท้อนถึงทักษะการปฏิบัติ
เครื่องดนตรี โดยแบบวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติดนตรีนี้จึงเลือกสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยก
องค์ประกอบ (Analytic Scoring Rubric) เป็นการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนโดยพิจารณาคุณภาพของสิ่งที่

ประเมินออกเป็นประเด็นย่อยๆ แล้วให้คะแนนตามระดับของแต่ละประเด็น ซึ่งมีคำอธิบายคุณภาพของระดับคะแนนต่างๆ ในแต่ละประเด็นไว้ด้วย เป็นแบบประเมินที่สามารถใช้วัดกลไกในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม เกณฑ์การให้คะแนนนี้เหมาะสมกับการประเมินความก้าวหน้าหรือกระบวนการ (Formative Evaluation) ซึ่งต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อการพัฒนาผู้เรียน

การกำหนดระดับคะแนน ระดับคุณภาพ หรือผลการปฏิบัติในแต่ละมิติหรือองค์ประกอบที่ประเมิน มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

4	หมายถึง	ดีมาก
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

จากนั้นกำหนดคำอธิบายลักษณะการปฏิบัติของเกณฑ์แต่ละระดับโดยครอบคลุมองค์ประกอบของทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี ซึ่งมีรายละเอียดของเกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีดังนี้

1. เสียง (Tone)

1.1 คุณภาพของเสียง (Tone) มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	สามารถควบคุมลมทำให้เสียงที่เป่าออกมาเต็มเครื่อง มีทิศทางของเสียงที่ผลิตออกมามีลักษณะของเสียงที่ไม่กระจาย
3	สามารถควบคุมลมทำให้เสียงที่เป่าออกมาเต็มเครื่อง มีทิศทางของเสียงที่ผลิตออกมามีลักษณะของเสียงที่กระจาย
2	สามารถควบคุมลมได้ มีการใช้ลมในการผลิตเสียงออกมาได้
1	ไม่สามารถควบคุมลมได้ แต่ยังใช้ลมในการผลิตเสียงออกมาได้

1.2 ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation) มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	สามารถควบคุมการปฏิบัติบทเพลงให้มีความถี่ของเสียงเป็นไปตามค่ามาตรฐานได้ตลอดเพลงและมีความกลมกลืนของเสียง ไม่แผดออกมา
3	สามารถควบคุมการปฏิบัติบทเพลงให้มีความถี่ของเสียงเป็นไปตามค่ามาตรฐานได้ตลอดเพลง แต่ไม่มีความกลมกลืนของเสียง
2	สามารถควบคุมการปฏิบัติบทเพลงให้มีความถี่ของเสียงเป็นไปตามค่ามาตรฐานได้บางช่วงของเพลง
1	ไม่สามารถควบคุมการปฏิบัติบทเพลงให้มีความถี่ของเสียงเป็นไปตามค่ามาตรฐานได้ตลอดเพลง

2. เทคนิค (Technique)

2.1 การปฏิบัติลักษณะของเสียง (Articulation) มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	สามารถใช้ลิ้นในการปฏิบัติลักษณะของเสียงได้อย่างคล่องแคล่ว และต่อเนื่องตลอดบทเพลง
3	สามารถใช้ลิ้นในการปฏิบัติลักษณะของเสียงได้อย่างคล่องแคล่ว
2	สามารถใช้ลิ้นในการปฏิบัติลักษณะของเสียงได้ในบางช่วงบางบทเพลง
1	ไม่สามารถใช้ลิ้นในการปฏิบัติลักษณะของเสียงได้ แต่ไม่คล่องแคล่วตลอดบทเพลง

2.2 ความถูกต้องของลักษณะจังหวะ (Rhythmic Accuracy) มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	สามารถปฏิบัติลักษณะจังหวะของบทเพลงได้อย่างคล่องแคล่วและต่อเนื่องตลอดบทเพลง
3	สามารถปฏิบัติลักษณะจังหวะของบทเพลงได้อย่างคล่องแคล่วบางช่วงของบทเพลง
2	สามารถปฏิบัติลักษณะจังหวะของบทเพลงได้ แต่ไม่คล่องแคล่ว
1	ไม่สามารถปฏิบัติลักษณะจังหวะของบทเพลงได้ตลอดบทเพลง

2.3 ความถูกต้องของการใช้เทคนิคเฉพาะเครื่อง*

การใช้นิ้ว (Fingering) มีรายละเอียดของเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	การเคลื่อนที่ของนิ้วมือมีความคล่องแคล่วไม่เกร็ง นิ้วที่วางบนเครื่องมีลักษณะสวยงาม ไม่บีบที่แป้นกดของเครื่อง และมีความแข็งแรงในการปฏิบัติ ไม่อ่อนห่วย
3	การเคลื่อนที่ของนิ้วมือมีความคล่องแคล่วไม่เกร็ง นิ้วที่วางบนเครื่องมีลักษณะสวยงาม ไม่บีบที่แป้นกดของเครื่อง แต่ไม่มีความแข็งแรงในการปฏิบัติ
2	การเคลื่อนที่ของนิ้วมือมีความคล่องแคล่วมีอาการเกร็งในการปฏิบัติ นิ้วที่วางบนเครื่องมีลักษณะที่ไม่สวยงาม บีบที่แป้นกดของเครื่อง
1	การเคลื่อนที่ของนิ้วมือมีความไม่คล่องแคล่ว

* การใช้ไลต์ทอมโบน มีรายละเอียดของเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	การเคลื่อนที่ของแขนมีความคล่องแคล่วไม่เกร็ง มือที่ถือเครื่องมีลักษณะสวยงาม และมีความแข็งแรงในการปฏิบัติ ไม่อ่อนห่วย
3	การเคลื่อนที่ของแขนมีความคล่องแคล่วไม่เกร็ง มือที่ถือเครื่องมีลักษณะสวยงาม แต่ไม่มีความแข็งแรงในการปฏิบัติ
2	การเคลื่อนที่ของแขนมีความคล่องแคล่ว แต่มีอาการเกร็งในการปฏิบัติ มือที่ถือเครื่องมีลักษณะไม่สวยงาม
1	การเคลื่อนที่ของนิ้วมือมีความไม่คล่องแคล่ว

3. ภูมิทางดนตรี (Musicianship)

3.1 การตีความบทเพลง (Interpretation) มีรายละเอียดของเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	สามารถตีความบทเพลงตามผู้ประพันธ์เพลง และถ่ายทอดอารมณ์บทเพลงได้ตลอดเพลง
3	สามารถตีความบทเพลงตามผู้ประพันธ์เพลงได้ แต่ถ่ายทอดอารมณ์บทเพลงได้บางช่วงของบทเพลง
2	สามารถตีความบทเพลงตามผู้ประพันธ์เพลงได้ แต่ไม่สามารถถ่ายทอดอารมณ์บทเพลงของเพลงได้
1	ตีความบทเพลงตามผู้ประพันธ์เพลงไม่ได้

3.2 อัตราความเร็ว (Tempo) มีรายละเอียดของเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	สามารถควบคุมความเร็วได้ และมีความคงที่ของอัตราจังหวะตลอดทั้งเพลง
3	สามารถควบคุมความเร็วได้ตลอดทั้งเพลง แต่ความคงที่ของอัตราจังหวะไม่คงที่บางช่วงของบทเพลงผู้ประพันธ์เพลงกำหนดไว้
2	สามารถควบคุมความเร็วได้ตลอดบทเพลง แต่ไม่มีความคงที่ของอัตราจังหวะตลอดเพลงที่กำหนดไว้ได้
1	ควบคุมความเร็วในการปฏิบัติเพลงไม่ได้เพลงกำหนดไว้ได้บางประโยคเพลง

3.3 ความถูกต้องของทำนองเพลง (Melodic Accuracy) มีรายละเอียดของเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	สามารถบรรเลงทำนองเพลงได้อย่างต่อเนื่อง และมีความไพเราะตลอดทั้งเพลง
3	สามารถบรรเลงทำนองเพลงได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งเพลง
2	สามารถบรรเลงทำนองเพลงได้ แต่มีหยุดเป่าบางช่วงเพลง
1	ไม่สามารถบรรเลงทำนองเพลงได้ตลอดบทเพลง

3.4 การสื่อสารทางดนตรี (Expression) มีรายละเอียดของเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	มีความกล้าแสดงออกในการแสดงบนเวที และมีการสื่อสารออกทางร่างกายตลอดทั้งบทเพลง
3	มีความกล้าแสดงออกในการแสดงบนเวที และมีการสื่อสารออกทางร่างกายบางช่วงของบทเพลง
2	มีความกล้าแสดงออกในการแสดงบนเวที แต่ไม่มีการสื่อสารออกทางร่างกาย
1	ไม่มีความกล้าแสดงออกในการแสดงบนเวที

3.5 ความถูกต้องของระดับความดัง-เบา (Dynamic Accuracy) มีรายละเอียดของเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

คะแนน	เกณฑ์
4	สามารถสร้างความดัง-เบาของบทเพลง และถ่ายทอดอารมณ์บทเพลงได้ตลอดเพลง
3	สามารถสร้างความดัง-เบาของบทเพลงได้ตลอดเพลง แต่ถ่ายทอดอารมณ์บทเพลงได้บางช่วงของบทเพลง
2	สามารถสร้างความดัง-เบาของบทเพลงได้ตลอดเพลง แต่ไม่สามารถถ่ายทอดอารมณ์บทเพลงของเพลงได้
1	ไม่สามารถสร้างความดัง-เบาของบทเพลงได้

แบบประเมินทักษะการปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรี

ชื่อ-สกุล _____ ชั้นปี _____

เครื่องเอก _____ ภาคเรียนที่ _____ ปีการศึกษา _____ ว/ด/ป _____

เพลง แบบฝึกหัดที่นำมาใช้/1) _____

2) _____

ประเด็นการประเมินทักษะ การปฏิบัติเครื่องดนตรี	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
เสียง (Tone)				
1. คุณภาพของเสียง (Tone)				
2. ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation)				
รวมคะแนนด้านเสียง	/8			
เทคนิค (Technique)				
3. การปฏิบัติลักษณะของเสียง (Articulation)				
4. ความถูกต้องของลักษณะจังหวะ (Rhythmic Accuracy)				
5. ความถูกต้องของการใช้เทคนิคเฉพาะเครื่อง* การใช้นิ้ว (Fingering) * การใช้สไลด์				
รวมคะแนนด้านเทคนิค	/12			
ภูมิทางดนตรี (Musicianship)				
6. การตีความบทเพลง (Interpretation)				
7. อัตราความเร็ว (Tempo)				
8. ความถูกต้องของทำนองเพลง Melodic Accuracy				
9. การสื่อสารทางดนตรี (Expression)				
10. ความถูกต้องของระดับความดัง-เบา (Dynamic Accuracy)				
รวมคะแนนด้านภูมิทางดนตรี	/20			
รวมทั้งหมด / 40				

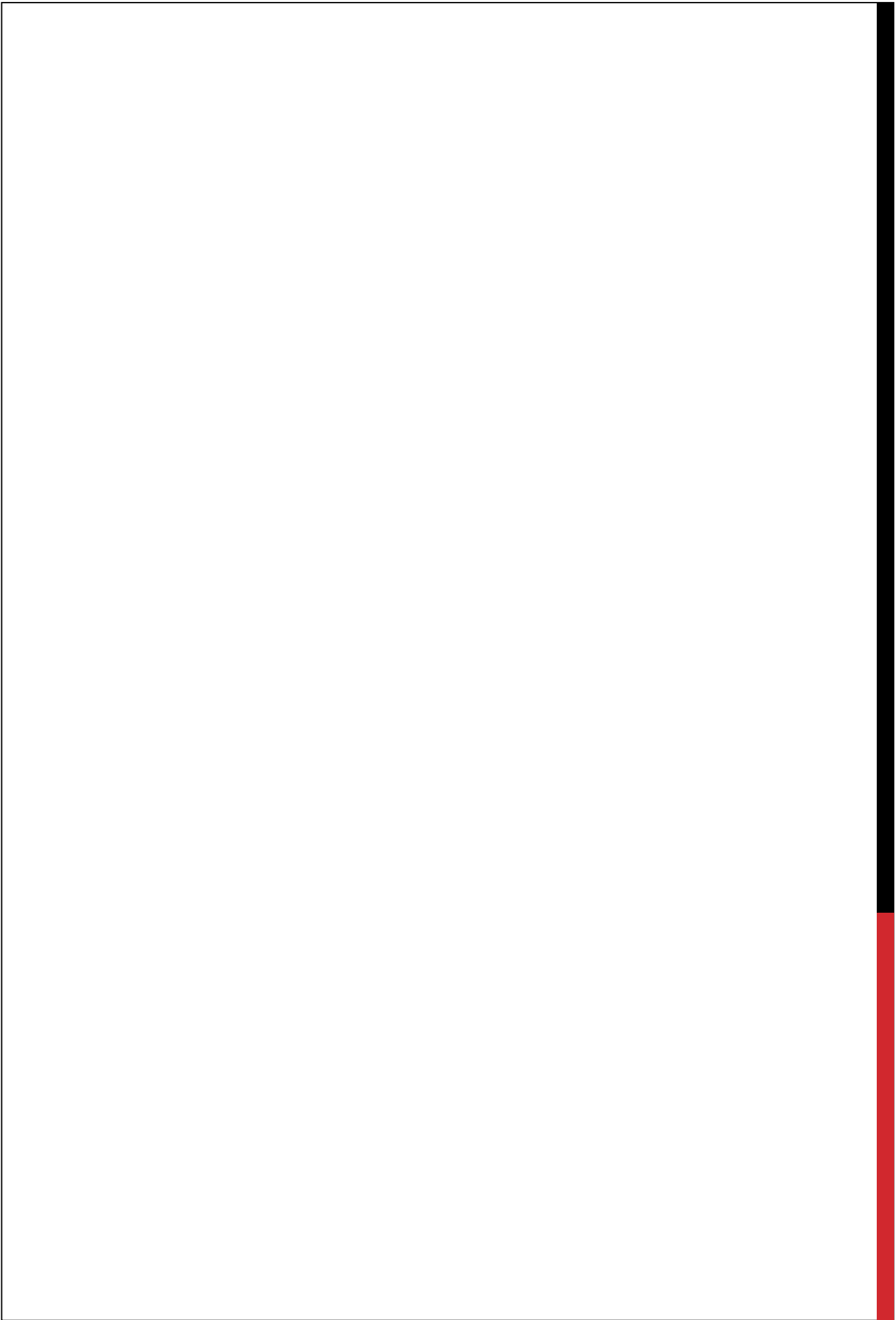
5. เกณฑ์ของระดับคะแนนและการแปลผลการประเมิน

การแปลผลการวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีในภาพรวม มีดังนี้

เกณฑ์ของระดับคะแนน	การแปลผล
33-40	ดีมาก
25-32	ดี
17-24	พอใช้
10-16	ต้องปรับปรุง

6. การนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

การวัดและประเมินผลทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรี มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อนำข้อมูลผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถให้ดียิ่งขึ้น และแก้ไขปัญหผู้เรียนที่มีผลการประเมินต่ำ ซึ่งจะทำให้ผู้สอนสามารถแก้ไขได้อย่างตรงประเด็น โดยผู้สอนควรพิจารณาผลการประเมินของผู้เรียนทั้งภาพรวมและเป็นรายบุคคล เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีผลการประเมินใดที่ควรได้รับการพัฒนา โดยผู้สอนจำเป็นต้องปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม
การจัดการความรู้

การจัดทำ

แบบ

ประเมิน

ทักษะ

ดนตรี

20 มีนาคม 2562

ห้องประชุมประกัน ชั้น 14

อาคาร 27

วิทยาลัยการดนตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คู่มือการจัดการความรู้ การบูรณาการศาสตร์ดนตรีสู่การทำงานวิจัยเชิงพื้นที่

Knowledge Management

คำนำ

คู่มือการจัดการความรู้เรื่อง “การบูรณาการศาสตร์ดนตรีสู่การทำงานวิจัยเชิงพื้นที่” ฉบับนี้ เป็นการนำเสนอข้อมูลและถอดบทเรียนจากประสบการณ์ของบุคลากรวิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยการเล็งเห็นถึงความสำคัญของบุคลากรที่จำเป็นจะต้องดำเนินงานวิจัย ที่มีการปรับเปลี่ยนทิศทางการวิจัย จากการวิจัยองค์ความรู้และการสร้างสรรค์นวัตกรรม ไปสู่การวิจัยเชิงพื้นที่ ซึ่งถือเป็นคำใหม่ที่ปรากฏขึ้นในวิถีของการวิจัย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปูพื้นฐานความรู้ ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักวิจัยหน้าใหม่ และนักวิจัยที่เคยมีประสบการณ์ในการวิจัยเชิงพื้นที่ของวิทยาลัยการดนตรีมาก่อนหน้า

เนื้อหาในคู่มือฉบับนี้ มุ่งเน้นในการชี้แจงและนำเสนอข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเชิงพื้นที่ และการตั้งโจทย์หรือการได้มาซึ่งโจทย์วิจัย ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการที่จะสร้างเครื่องมือและกระตุ้นความสนใจให้กับบุคลากรวิทยาลัยการดนตรี ได้ทดลองนำองค์ความรู้ที่ได้รับในการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การวิจัยเชิงพื้นที่ในครั้งนี้ นำไปสู่การวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีโดยมีพื้นที่เป็นฐาน อันจะสร้างประโยชน์ทั้งต่อตนเอง กลุ่มเป้าหมาย และประเทศชาติสืบไป

คณะผู้จัดทำ

การวิจัยเชิงพื้นที่ : ขอบเขตความรู้

A B C

(Area Based Collaborative Research)

การวิจัยเชิงพื้นที่หรือที่ภาษาอังกฤษอ่านว่า Area Based Collaborative Research (ABC) เป็นการวิจัยที่ได้นำแนวคิด 2 เรื่องเข้ามาประกอบกัน ได้แก่ 1) การใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการหาโจทย์วิจัย โดยการค้นหาจากปัญหาที่เกิดขึ้นหรือเป็นความต้องการของพื้นที่ที่เข้าไปศึกษา และ 2) การดำเนินงานวิจัยจะต้องเกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือหรือเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้คน/องค์กร/ภาคีต่างๆ ในการขับเคลื่อนโจทย์วิจัย/ปัญหาที่ค้นพบร่วมกัน

การวิจัยเชิงพื้นที่ : คุณลักษณะ

การวิจัยเชิงพื้นที่ที่มีคุณลักษณะเฉพาะคือ 1) โจทย์ในการวิจัยจะต้องเกิดขึ้นจากปัญหาหรือสิ่งที่พื้นที่ต้องการ ซึ่งมองในภาพใหญ่โจทย์วิจัยนี้อาจจะเป็นโจทย์ที่เกิดขึ้นจากยุทธศาสตร์ของพื้นที่ที่มีการกำหนดเอาไว้แล้ว 2) หา “กลไกการพัฒนาในพื้นที่” หรือ หา “แนวร่วมในการแก้ไขปัญหา” ที่มีอยู่ในพื้นที่ นักวิจัยจะต้องไม่ดำเนินการด้วยตัวเองทั้งหมด แต่จะต้องหาเจ้าภาพร่วมในการดำเนินงานวิจัยด้วย เพราะเมื่อนักวิจัยดำเนินโครงการเสร็จสิ้นลงแล้ว ชุมชนควรจะขับเคลื่อนด้วยตัวเองได้ 3) กระบวนการทำงานวิจัยจะเป็นเครื่องมือในการสานสัมพันธ์ระหว่างนักวิชาการ ประชาชน รัฐ และเอกชน ทั้งในและนอกพื้นที่ให้มีการขับเคลื่อนงานวิจัยร่วมกัน 4) การดำเนินงานจะต้องมีคนในพื้นที่เข้าร่วมในการดำเนินงานด้วย หรือโจทย์การวิจัยจะต้องได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่ 5) เมื่อโจทย์วิจัยหรือปัญหาถูกแก้ไขโดยมีส่วนร่วมของนักวิจัย คนในพื้นที่ ภาครัฐและเอกชนทั่วทุกฝ่ายแล้วนั้น ผลที่ได้รับตอบแทนจะต้องทั่วถึงกับทุกฝ่ายที่ร่วมลงมือทำงานวิจัย

การวิจัยเชิงพื้นที่ : ความแตกต่าง

ประเด็นเปรียบเทียบ	การวิจัยแบบดั้งเดิม	การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
รูปแบบ	มีพิมพ์เขียวไว้ล่วงหน้า	เน้นกระบวนการที่ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์
อุดมการณ์/ปรัชญา	เน้นกลุ่มคนชั้นสูง	เน้นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสในสังคม คนชายขอบ คนที่เผชิญกับปัญหาจริงในพื้นที่
จุดมุ่งหมาย	ไม่ผูกพัน ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัย	มีพันธกรณีระหว่างนักวิจัยกับชาวบ้านที่จะร่วมกันเพื่อสิทธิของมนุษย์
กรอบการวิจัย	กำหนดโดยนักวิจัย/องค์กร	กำหนดโดยนักวิจัยและประชาชนในพื้นที่
จุดเน้น	เน้นวัตถุ/สิ่งของ	เริ่มที่คนเป็นหลัก ทำให้คนมีคุณค่า สร้างความภาคภูมิใจและกำลังใจ
เป้าหมาย	กำหนดไว้ล่วงหน้า	ปรับเปลี่ยนตามความต้องการของท้องถิ่นตามเงื่อนไขความเหมาะสม
ยุทธวิธี	เน้นการวางแผนที่อ้างว่าชาวบ้าน ไม่สามารถวางแผนเองได้	เน้นการมีส่วนร่วม เชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของคน
วิธีการ	เข้มงวดรัดกุม เน้นหลักการวิจัย เชิงปริมาณ มองมิติชุมชนที่ศึกษา และใช้เทคโนโลยีหรือระเบียบวิธีการขั้นสูง	เรียบง่าย ใช้วิธีการที่ชาวบ้านรู้จักและถนัด มองชุมชนอย่างเป็นองค์รวม และใช้เทคโนโลยีชาวบ้าน

การวิจัยเชิงพื้นที่ : สรุปสาระสำคัญ

1) โจทย์วิจัยมาจากพื้นที่จริง
เป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข/พัฒนา
/ปรับปรุง/ต่อยอดอย่างเร่งด่วน

2) โจทย์วิจัยจะต้องเกิดจาก
กระบวนการบริหารจัดการในพื้นที่

3) การออกแบบ/ขับเคลื่อนการวิจัย
เกิดจากการมีส่วนร่วมโดยทุกภาคส่วน

4) เกิดจากความร่วมมือระหว่างนักวิชาการ
ประชาชน องค์กร และภาคีต่างๆ ในพื้นที่
ที่ต้องการร่วมกันพัฒนา

5) เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่
ในลักษณะต่างๆ ตามโจทย์/ปัญหาวิจัย

การวิจัยเชิงพื้นที่ : การพัฒนาโจทย์วิจัย

การวิจัยเชิงพื้นที่ : การพัฒนาโจทย์วิจัย

1. ศึกษาข้อมูลในพื้นที่ (พื้นที่เป้าหมาย/พื้นที่รับผิดชอบ)

หรือประเด็นที่สนใจ (เอกสาร/สำรวจ/สังเกต/ตั้งคำถาม/ชวนชาวบ้านคุย

การวิจัยเชิงพื้นที่ : การพัฒนาโจทย์วิจัย

2.รวบรวม/สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูล

อธิบายให้เห็นถึงศักยภาพ (จุดแข็ง/จุดอ่อน) ของพื้นที่ร่วมกับชุมชน เพื่อให้ชุมชน/ภาคีเครือข่าย
ที่จะร่วมกันพัฒนาได้รับรู้ถึงประเด็นที่พบ

การวิจัยเชิงพื้นที่ : การพัฒนาโจทย์วิจัย

3. วิเคราะห์ศักยภาพชุมชนร่วมกับคนในชุมชนและองค์กร

เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตนเอง

การวิจัยเชิงพื้นที่ : การพัฒนาโจทย์วิจัย

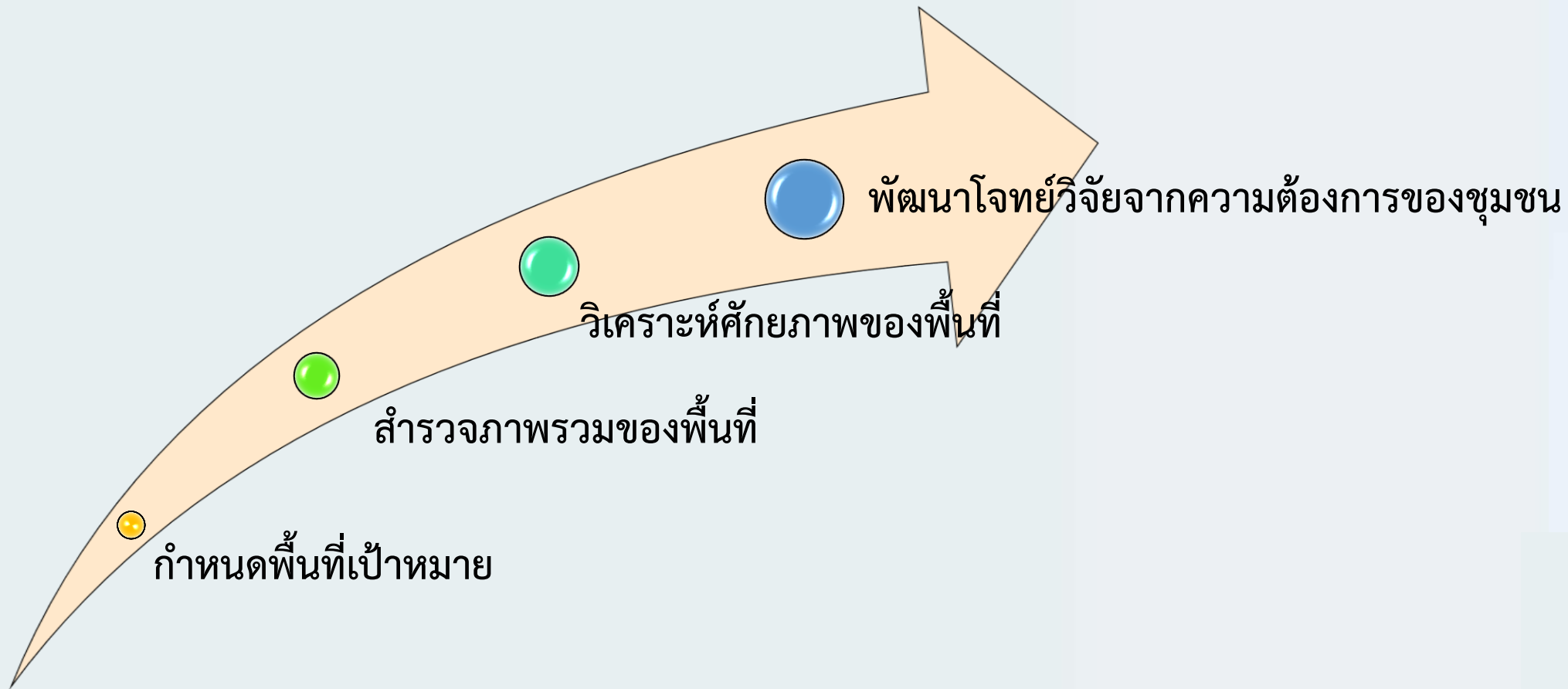
4. ตั้งโจทย์วิจัยจากเป้าหมายที่ชุมชนอยากให้เป็น อยากเห็น อยากให้เกิดขึ้น อยากเปลี่ยนแปลง

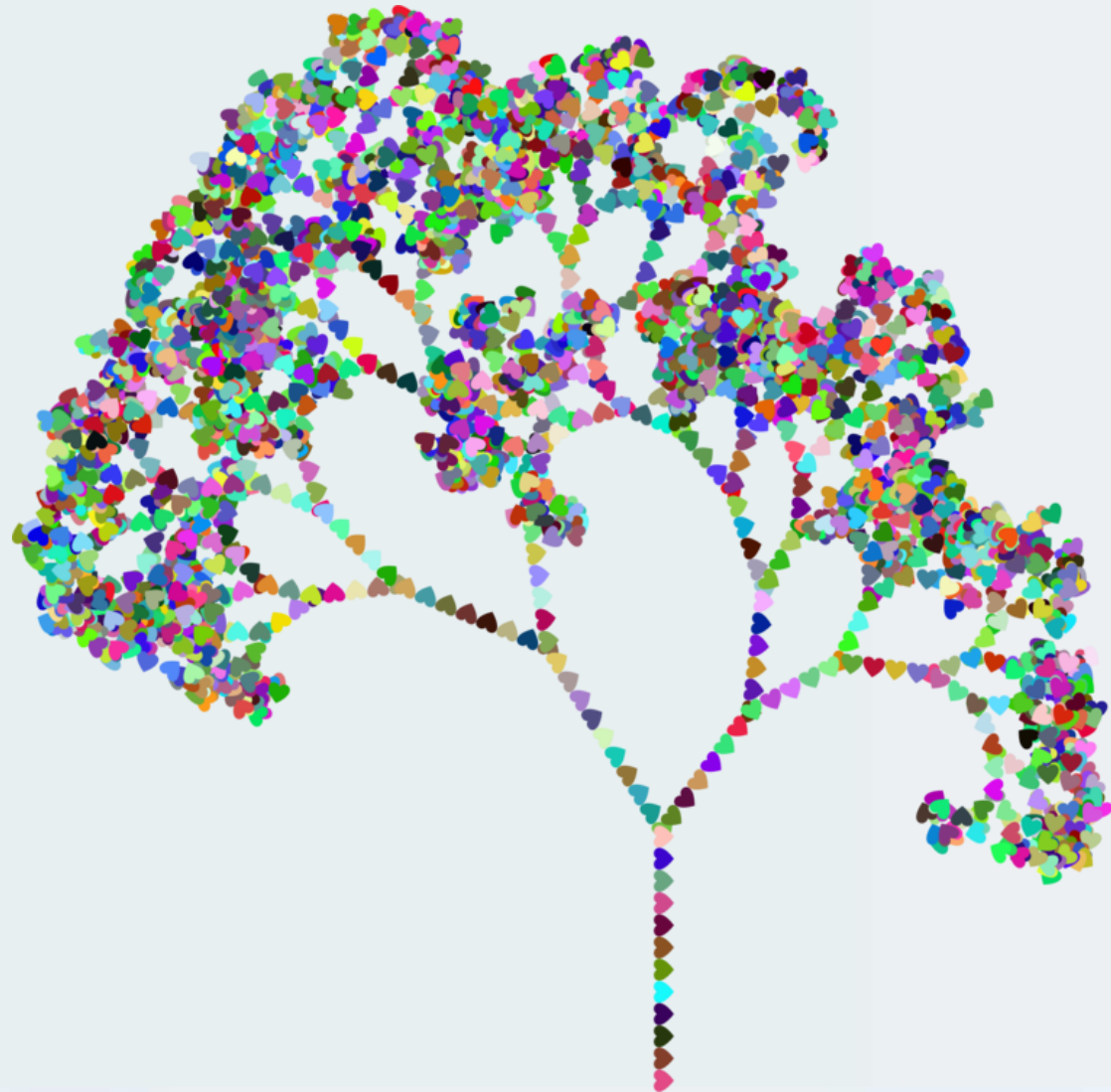
โดยการจัดลำดับความสำคัญว่าประเด็นใดหรือโจทย์ใดควรจะเป็นโจทย์ที่จะต้องดำเนินการในลำดับแรก

การวิจัยเชิงพื้นที่ : สรุปการพัฒนาโจทย์วิจัย

การวิจัยเชิงพื้นที่ : การเข้าถึง (ใจ) ชุมชน

การวิจัยเชิงพื้นที่ : การเข้าถึง (ใจ) ชุมชน

กลยุทธ์ที่สำคัญในการทำวิจัยเชิงพื้นที่ให้สำเร็จนั้น นักวิจัยจำเป็นต้องเข้าถึงใจของคนในชุมชนให้สำเร็จ กล่าวคือ นักวิจัยจะต้องละลายกรอบของความเป็นนักวิชาการ และทำตัวให้เป็นเสมือนหนึ่งในคนในวัฒนธรรม คนที่เข้าปัญหา คนที่เผชิญปัญหา คนที่ต้องการหาทางออกร่วมกันกับคนในชุมชน ทั้งนี้ ในการเข้าถึงใจของคนในชุมชนนั้น มีหลักการสำคัญง่ายๆ 5 ประการ ได้แก่

- 1) มีความอ่อนน้อมถ่อมตนและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติของผู้คนในพื้นที่
- 2) ต้องระลึกเสมอว่า “ความรู้อยู่ที่ชุมชน อยู่ที่ชาวบ้าน” ต้องให้เกียรติเสมอ
- 3) ความรู้ไม่มีคำตอบเดียว ประเด็นสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ตามแต่บริบทของพื้นที่
- 4) เรียนรู้ร่วมกับชุมชน นักวิจัยต้องเป็นผู้เอื้ออำนวยความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 5) สร้างความรู้ เครื่องมือการวิจัย/การแก้ไขปัญหา และสร้างคน/สังคมที่มีคุณภาพจากรากฐานที่เกิดขึ้นจากชุมชน

ภาคผนวก : รูปภาพการจัดกิจกรรม

ภาพกิจกรรมการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

การบูรณาการศาสตร์ดนตรีสู่การทำงานวิจัยเชิงพื้นที่

16 พฤษภาคม 2562 เวลา 09:00 น.

ห้องประชุมวิจัย ชั้น 14 อาคาร 27

วิทยาลัยการดนตรี มรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาคผนวก : คลังความรู้งานวิจัยเชิงพื้นที่

ศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital
สำนักการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

E – library
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์
วิจัย และนวัตกรรม (สกว.)

ภาคผนวก : คลังความรู้งานวิจัยเชิงพื้นที่

บทความงานวิจัยเชิงพื้นที่กับการสร้างความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่

ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย

รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์

วิจัย และนวัตกรรม (สกว.)

จัดทำโดย
วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คู่มือ

..การทำผลงานทางวิชาการ
เพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ

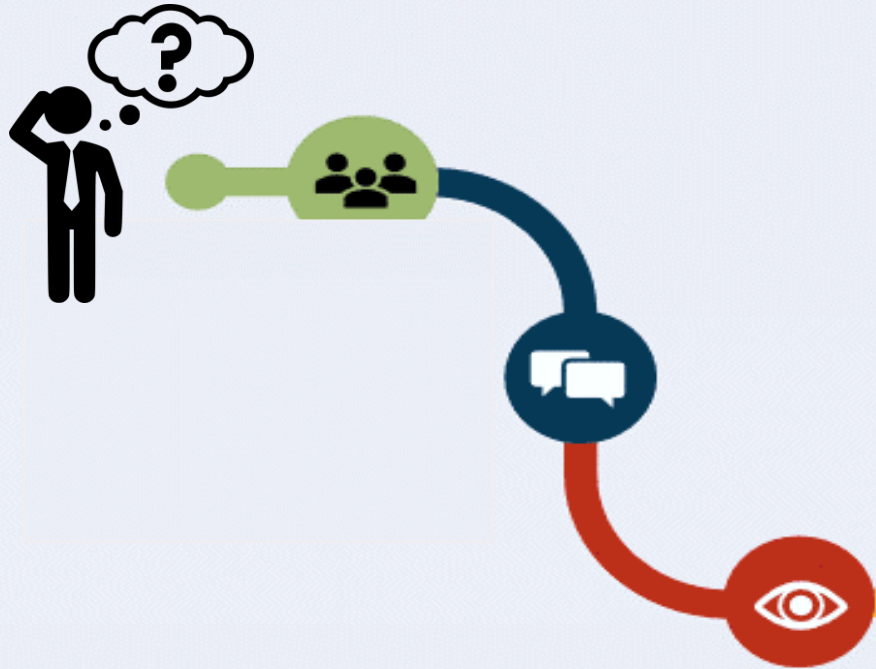

คำนำ

คู่มือการจัดการความรู้เรื่อง “การทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ” ฉบับนี้ จัดทำขึ้นจากการถอดประสบการณ์และระดมความคิด โดยบุคลากรวิทยาลัการดนตรี ที่ได้จัดทำผลงาน เสนอขอตำแหน่ง และได้รับตำแหน่งทางวิชาการ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 หัวข้อที่สำคัญ ได้แก่

1. ทำไมต้องทำตำแหน่งทางวิชาการ
2. การเลือกประเภทของผลงานทางวิชาการ
3. การวางแผนการทำงาน
4. สิ่งที่พบจากการลงมือปฏิบัติจริง
5. ข้อควรพิจารณาอื่นๆ

คณะผู้จัดทำเล็งเห็นว่า คู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรของวิทยาลัการดนตรีและผู้ที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การออกแบบและวางแผนการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการให้ประสบผลสำเร็จและสร้างความก้าวหน้าในวิชาชีพต่อไป

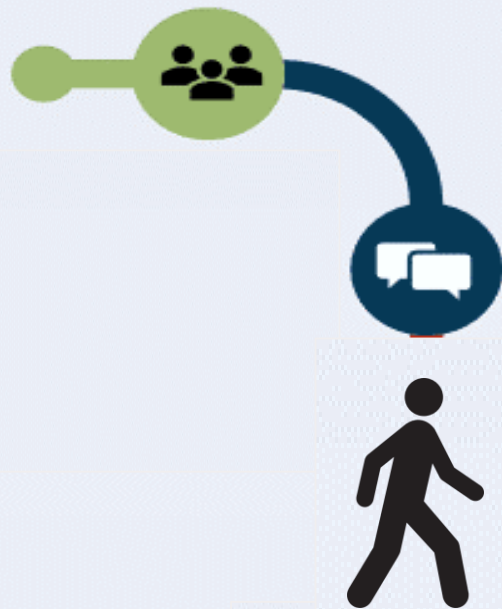

ทำไมต้องทำผลงานทางวิชาการ

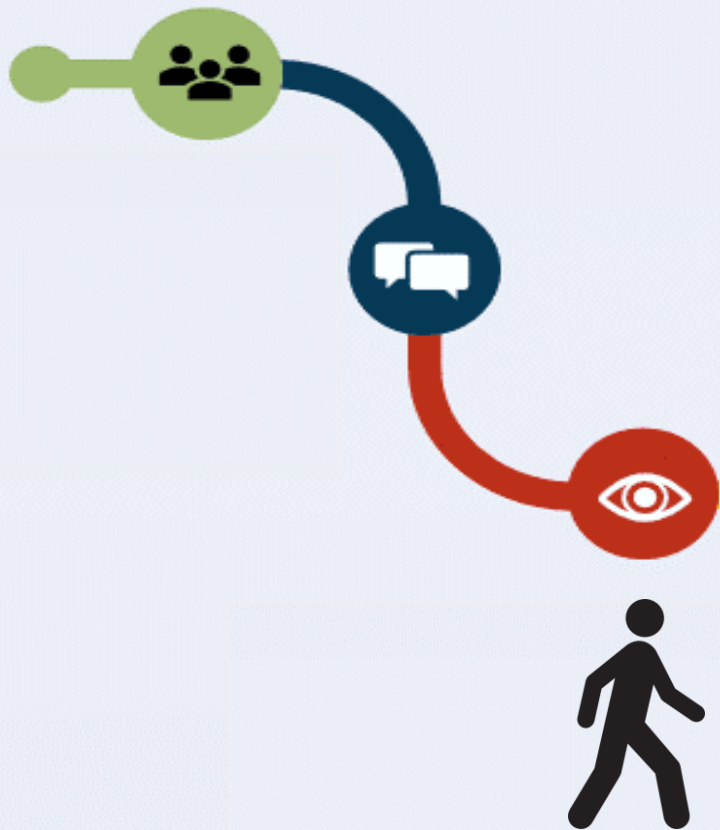
- ระเบียบ/ข้อบังคับ/สัญญามหาวิทยาลัย
- เพิ่มรายได้ให้กับตนเอง
- พัฒนาศักยภาพให้กับตนเองและนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร
- พัฒนาแวดวงวิชาการดนตรี
- นำผลงานไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- สร้างชื่อเสียงให้ตนเองและหน่วยงาน
- ใช้ในการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา
- แรงผลักดันจากเพื่อนร่วมงาน

การเลือกประเภทของผลงาน

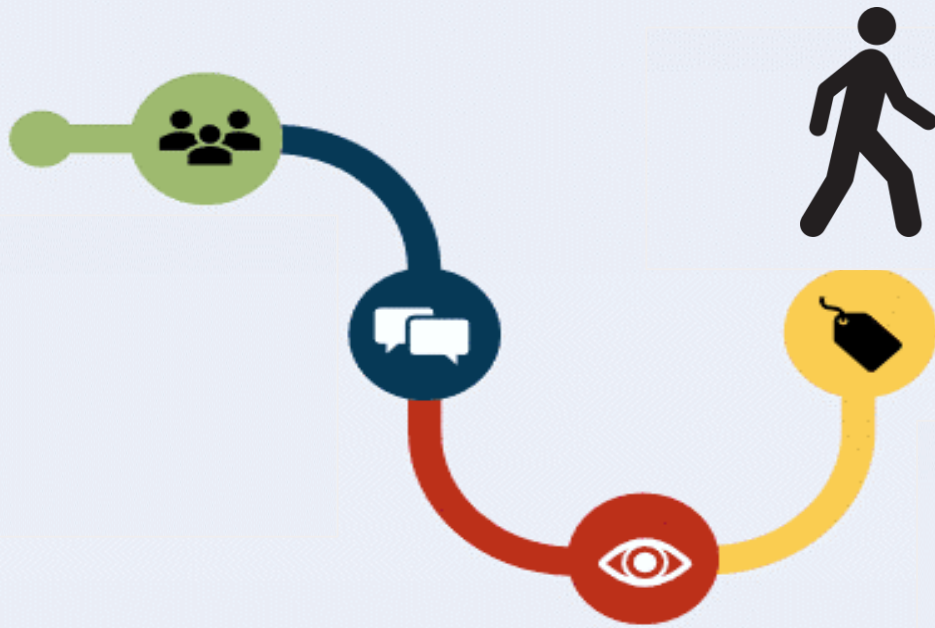
- ความถนัดและความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำ
- ทำตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- ต้องการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- ต่อยอดความรู้ทางวิชาชีพของตนเอง
- ต่อยอด/พัฒนาจากผลงานที่ใช้อยู่เป็นประจำ
- สร้างนวัตกรรมต้นแบบ/ไม่มีในท้องตลาด
- เป็นองค์ความรู้ที่ขาดแคลน/ยังไม่มีผู้ใดจัดทำ
- เผยแพร่ความรู้สู่สังคมวงกว้าง
- ถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างอิสระเสรี
- สร้างรายได้

การวางแผนการทำงาน

- จัดทำตารางการปฏิบัติงาน
- กำหนดไทม์ไลน์ (ทำทุกวันหยุด)
- ทำในแหล่งที่กระตุ้นการทำงาน
- สร้างแรงบันดาลใจให้ตนเอง
- ศึกษางานที่เคยมีคนทำมาก่อนหน้า
- ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ/ผู้มีประสบการณ์
- กำหนดกรอบ/ขอบเขตของงานให้ชัดเจน
- จัดแบ่งประเภท/ความสำคัญของงานที่จะทำ
- เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ

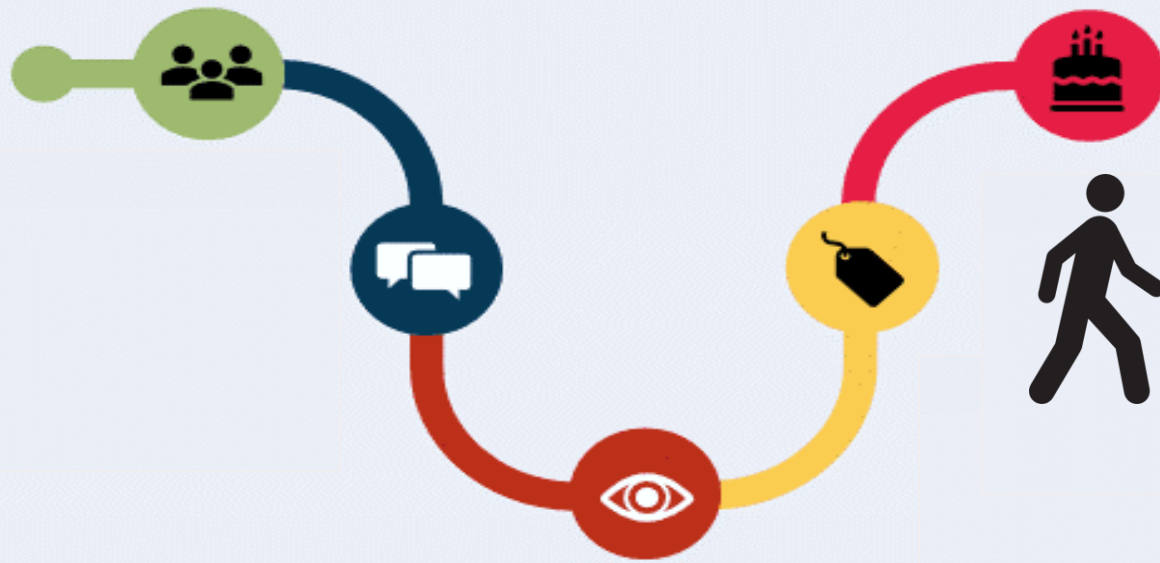
สิ่งที่พบจากการลงมือปฏิบัติจริง

เอกสารประกอบการสอน

- ความเข้าใจในเกณฑ์มาตรฐานผลการเรียนรู้/การคำนวณ
- ปัญหาการออกแบบแผนบริหารการสอน
- แบบฟอร์ม
- เนื้อหาไม่สอดคล้องกับการเรียนการสอน
- คุณภาพของเอกสาร/เนื้อหา

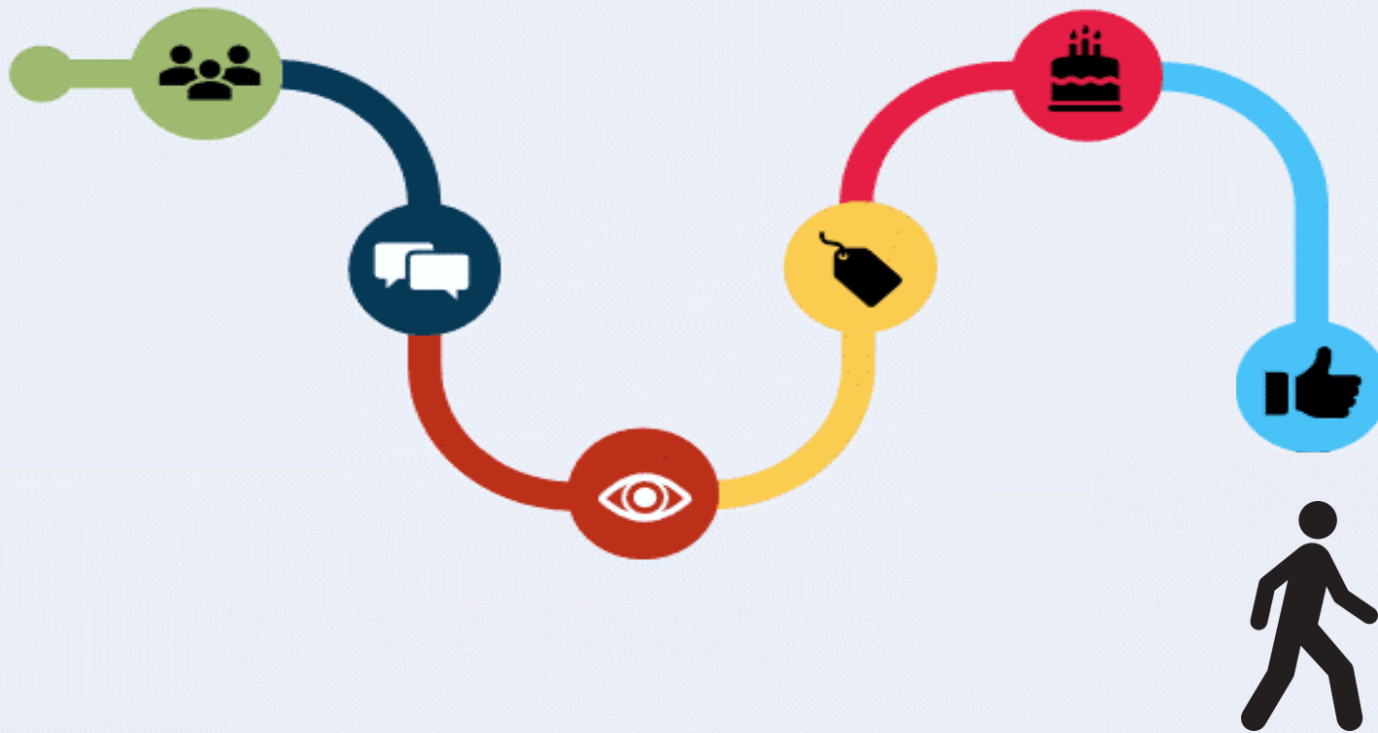
สิ่งที่พบจากการลงมือปฏิบัติจริง

ตำรา/หนังสือ

- การวิจัยหลักจำนวนมาก
- การวิจัยครอบคลุม
- ปัญหาสุขภาพ/ปัญหาส่วนตัว
- ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยี
- ระยะเวลาการตีพิมพ์เผยแพร่
- ความเชี่ยวชาญของผู้ตรวจประเมินผลงาน

สิ่งที่พบจากการลงมือปฏิบัติจริง

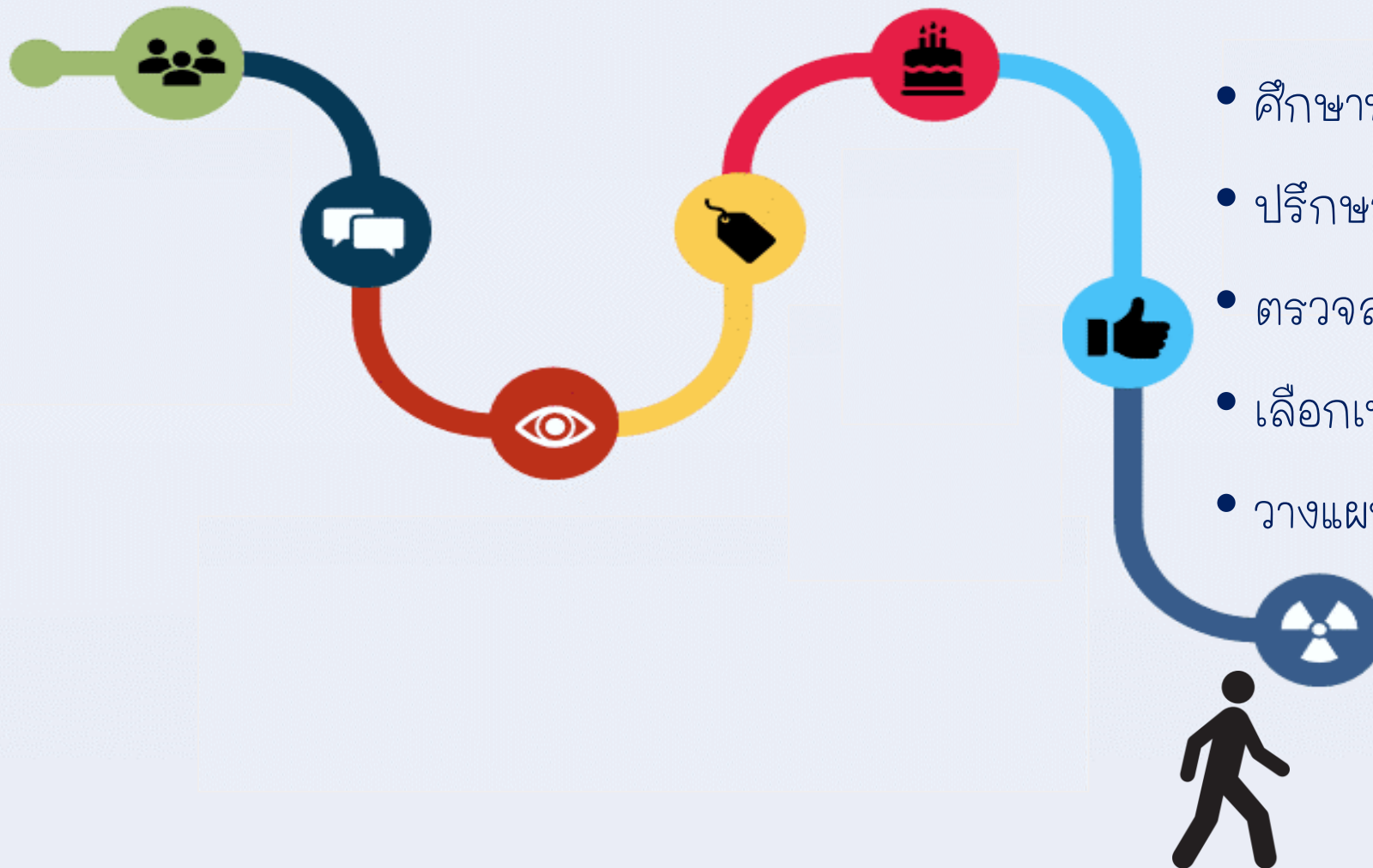
งานวิจัย

- ระยะเวลาการดำเนินงาน
- การขอจริยธรรมการวิจัย
- ขั้นตอน/ระยะเวลาการเผยแพร่

งานสร้างสรรค์

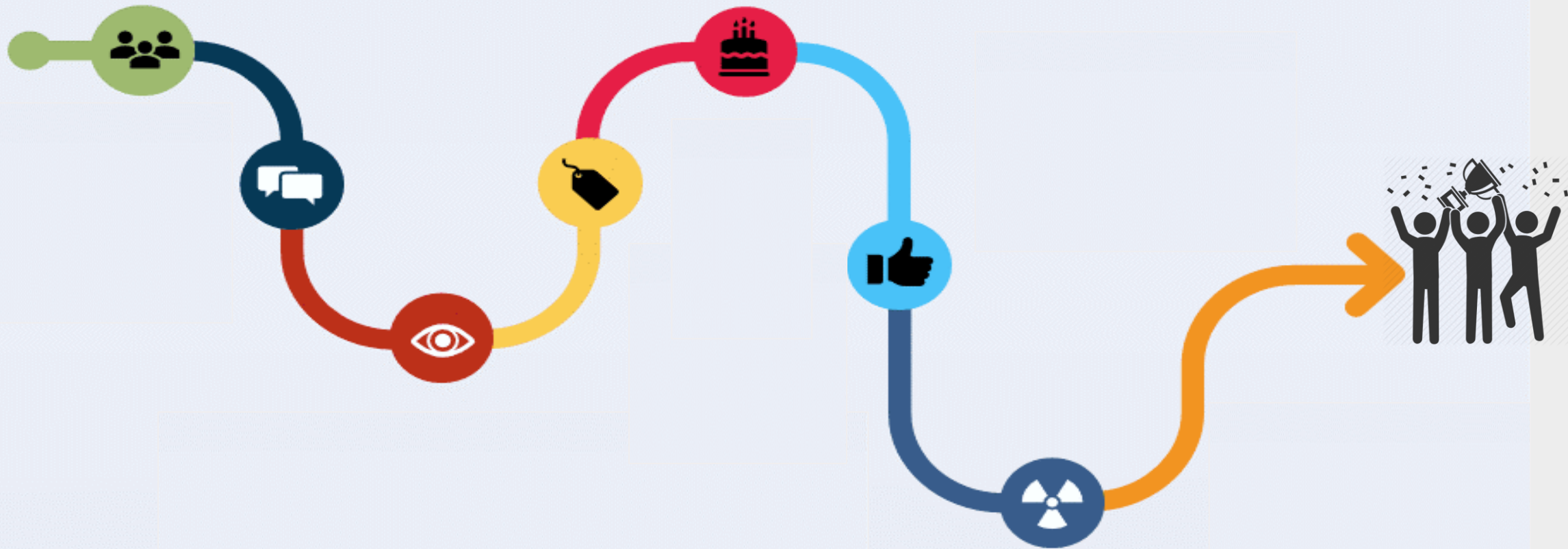
- ความแน่นอนของเกณฑ์

ข้อควรพิจารณาอื่นๆ

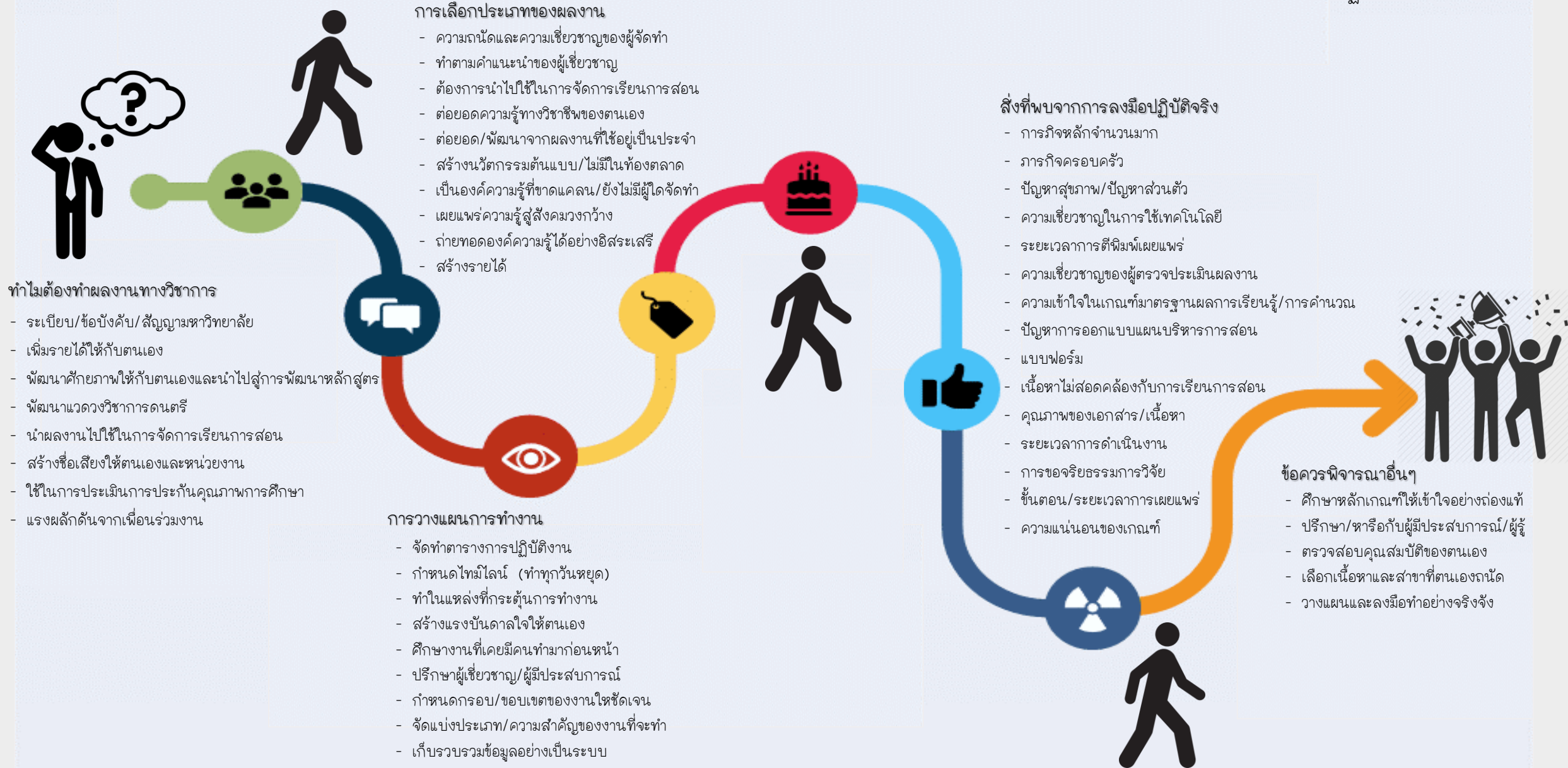
- ศึกษาหลักเกณฑ์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
- ปรีกษา/หารือกับผู้มีประสบการณ์/ผู้รู้
- ตรวจสอบคุณสมบัติของตนเอง
- เลือกเนื้อหาและสาขาที่ตนเองถนัด
- วางแผนและลงมือทำอย่างจริงจัง

และแล้วภารกิจก็จะสำเร็จดังใจหวัง

คู่มือการทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ

วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการจัดการความรู้ (Knowledge Management)
การทำผลงานวิชาการเพื่อขอตำแหน่งทางวิชาการ
16 พฤษภาคม 2562
ห้องประชุมวิจัย ชั้น 14 อาคาร 27
วิทยาลัยการดนตรี มรภ.บ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาคผนวก

ประกาศ ก.พ.อ.

เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ.๒๕๖๐

คู่มือ

การเขียนผลงานทางวิชาการ

จัดทำโดย
วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา